

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van KOGKA 1 te Kasterlee

Hoofdstructuur so

	Instellingsnummer	30494
	Instelling	KOGKA 1
directeur		Els GORIS
adres		Mgr. Heylenstraat 37 - 2460 KASTERLEE
telefoon		014-85.00.46
fax		014-85.07.67
e-mail		smik@kogeka.be
website/URL		http://www.smik.be
	Bestuur van de instelling	61523 - K.S.O. Geel-Kasterlee (KOGKA) te GEEL
adres		Technische-Schoolstraat 52 - 2440 GEEL
	Scholengemeenschap	111534 - SGKSO KOGKA te GEEL
adres		Technische-Schoolstraat 52 - 2440 GEEL
	CLB	114975 - Vrij CLB Kempen te TURNHOUT
adres		Korte Begijnenstraat 18 - 2300 TURNHOUT
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	23/04/2012, 24/04/2012, 25/04/2012, 26/04/2012, 27/04/2012
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	27/04/2012
	Datum bespreking verslag met de instelling	16/05/2012
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Walter Van den Brandt
	Teamleden	Johanna Coeman Hilde De Rijbel Luc Mondelaers
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1. Structuuronderdelen/vakken in de focus	6
2.2. Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVoorwaarden?	6
3.1. Structuuronderdeel: Economie aso2 en 3	6
3.2. Structuuronderdeel: Techniek-wetenschappen tso2	8
3.3. Biologie, chemie en fysica in Moderne talen-wetenschappen aso3 en Moderne talen-wiskunde aso3	9
3.4. Frans in Economie-wiskunde aso3 en Engels en Frans in Moderne talen-wiskunde aso3 en Moderne talen-wetenschappen aso3	11
3.5. Basisvorming: Frans in de A-stroom van de eerste graad	12
3.6. Basisvorming: geschiedenis in de A-stroom van de eerste graad, aso2 en tso2 en 3	13
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	15
4.1. Professionalisering	15
4.2. Begeleiding	16
4.3. Evaluatie	17
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	19
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	20
6.1. Wat doet de school goed?	20
6.2. Wat kan de school verbeteren?	21
6.3. Wat moet de school verbeteren?	21
7. ADVIES	22
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	22

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°).
Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Het Sancta Maria Instituut Kasterlee of het 'SMIK' zoals de school intern genoemd wordt, maakt sinds het schooljaar 1999 - 2000 deel uit van de scholengemeenschap KOGKA² die alle katholieke secundaire scholen van Geel en Kasterlee verenigt onder hetzelfde schoolbestuur. Daarom heet de school officieel KOGKA 1. Door haar landelijke ligging en haar beperkt studietoeraanbod is het SMIK een relatief kleine school met vooral een dunbevolkte tweede en derde graad. De school mag als gevolg van het programmatieverbod van de overheid en afspraken binnen de scholengemeenschap, naast een relatief brede eerste graad, maar enkele studierichtingen aanbieden in het aso en één in elke graad van het bso en tso. Daarvan sluiten niet alle basisopties en studierichtingen bij een volgende graad aan, waardoor een aantal leerlingen de school noodgedwongen voortijdig verlaat.

Het SMIK maakt van haar kleinschaligheid echter een troef door veel aandacht te schenken aan de individuele leerlingenbegeleiding. Dat dit vruchten afwerpt, blijkt uit de goede slaagcijfers in zowel het secundair als het hoger onderwijs. Vanwege de degelijke begeleiding is het aantal GON-leerlingen³ dermate gestegen dat de school haar draagkracht voor deze leerlingen heeft bereikt. Ook de eerste graad is de laatste drie schooljaren zo sterk aangegroeid, dat er een tekort aan lokalen dreigt te ontstaan. Vooral aan vaklokalen is de nood het hoogst. De geplande nieuwbouw zou hieraan moeten verhelpen.

De school hecht niet alleen belang aan studieprestaties, maar wil voor haar leerlingen eveneens een 'open venster op de wereld' zijn. Daarom biedt ze hen de mogelijkheid om aan allerhande projecten deel te nemen, waaronder internationale. Ze wil daarmee de horizon van haar leerlingen verruimen en hen behoeden voor vooroordelen tegen andere culturen en racisme. De leerlingen van het zevende leerjaar bso Kantooradministratie en gegevensbeheer krijgen zelfs de kans in het buitenland stage te lopen.

Naast deze mooie resultaten en initiatieven kent de school ook een aantal werkpunten. Zo zouden de lessen geschiedenis beter op de leerplandoelstellingen afgestemd moeten worden en zou de visie van het leerplan economie nadrukkelijker tot uiting moeten komen in de tweede graad. In het aso zijn de lessen voor de onderzoekscompetentie nog te weinig gericht op de eindtermen. Mede daardoor leidt dat in de derde graad tot een in de tijd beperkt gunstig advies voor economie. De leerbegeleiding werkt behoorlijk, maar zou voor een optimale efficiëntie, nauwgezet door de leraren in het leerlingvolgsysteem geregistreerd moeten worden. Ook de evaluatiepraktijk en de deskundigheid op vakniveau van een aantal leraren kan nog bijgestuurd worden. De meeste van deze werkpunten hebben echter te maken met de grote wijzigingen in het lerarenkorps. Ongeveer de helft van de leraren is nieuw in vergelijking met vijf jaar geleden. De school schenkt daarom veel aandacht aan de aanvangsbegeleiding en doet dat uitstekend. Ze krijgt daarbij professionele ondersteuning van de scholengemeenschap.

De school bewaakt haar kwaliteit door regelmatig enquêtes af te nemen. Met haar jaarlijkse bevraging van het personeel, de zogenaamde 'interne doorlichting', onderzoekt en stuurt ze verschillende aspecten van de schoolwerking bij. Omdat ze dat nog niet systematisch en cyclisch doet, ontsnappen er nog een aantal beleidsprocessen aan de aandacht, zoals hierboven blijkt. De nieuwe directie die sinds dit schooljaar aan het hoofd van de school staat, is zich hiervan bewust en is daarom bezig de sterktes en zwaktes in kaart te brengen. De vaststellingen van deze schooldoorlichting zullen daartoe bijdragen.

² Katholiek Onderwijs Geel-Kasterlee.

³ GON: geïntegreerd onderwijs voor leerlingen met een handicap.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1. Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad		Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1	A	Frans en geschiedenis	
Graad 2 ASO	Economie	geschiedenis	economie
Graad 2 ASO	Latijn	geschiedenis	
Graad 2 ASO	Wetenschappen	geschiedenis	
Graad 2 TSO	Techniek-wetenschappen	geschiedenis, biologie, chemie en fysica	toegepaste biologie, toegepaste chemie, toegepaste fysica
Graad 3 ASO	Economie-wiskunde		economie
Graad 3 ASO	Moderne talen-wetenschappen	Frans en geschiedenis	Frans, Engels, biologie, chemie en fysica
Graad 3 ASO	Moderne talen-wiskunde	biologie, chemie en fysica	
Graad 3 TSO	Techniek-wetenschappen	geschiedenis	

2.2. Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel

Professionalisering

Aanvangsbegeleiding

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Rapporteringspraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1. Structuuronderdeel: Economie aso2 en 3

Voldoet in de tweede graad

Voldoet niet in de derde graad

Motivering

- In de tweede graad wordt het leerplan in aanvaardbare mate gerealiseerd. Dat is niet het geval in de derde graad, waar er onvoldoende aandacht uitgaat naar het realiseren van de eindtermen i.v.m. de onderzoekscompetentie en de evaluatie bovendien niet valide is.

- In de tweede graad worden zes thema's behandeld. De leerplandoelstellingen die het leerplan voor elk van deze thema's oplegt, worden doorgaans aangeboden. Toch zijn er enkele hiaten. Die situeren zich voornamelijk bij de leerinhouden die op het einde van elk leerjaar geprogrammeerd staan. Dit wijst erop dat er nog onvoldoende planningsgericht gewerkt wordt. Zo blijven er in het eerste leerjaar onvoldoende lestijden over om op basis van de saldi van de rekeningen een resultatenrekening en een balans op te stellen. In het tweede leerjaar worden de leerplandoelstellingen i.v.m. de rol van de overheid bij het ondersteunen van de economische groei en de verdeling van de welvaart niet behandeld. In het algemeen geldt dat de klemtoon nog te veel ligt op het bijbrengen van begripsmatige kennis en te weinig op het ontwikkelen van vaardigheden die de leerlingen toelaten om doelgericht kennis en inzicht toe te passen in diverse contexten. Typerend in dit opzicht is het gebrek aan aandacht voor de leerplandoelstellingen i.v.m. de onderzoekscompetentie. Aan de doelstelling om de leerlingen actief en onderzoekend te laten leren wordt zodoende te weinig recht gedaan.
- In de derde graad wordt niet doelgericht werk gemaakt van de ontwikkeling van de onderzoekscompetentie. De decretale specifieke eindtermen 16, 17 en 18 worden daardoor niet bereikt⁴. De leerinhouden die gekoppeld zijn aan de andere leerplandoelstellingen en eindtermen, worden wel voldoende diepgaand behandeld. Er zijn weinig hiaten.
- Het dagelijks werk bepaalt voor 25% het eindresultaat. Het resultaat voor dagelijks werk weerspiegelt in grote mate de cijfers die voor de toetsen behaald worden. Opvallend is de hoge frequentie waarmee er in de tweede graad getoetst wordt. Sommige toetsen slaan op niet meer dan twee of drie lessen en zijn vooral gericht op het bevragen van begripsmatige kennis. De hoge toetsfrequentie wijst op het bestaan van een testcultuur. Dit is niet wat het leerplan verwacht. Dat wil dat de leerlingen hun kennis leren toepassen op voldoende brede en complexe probleemstellingen, waarbij ook verbanden tussen de verschillende leerinhouden worden gelegd. Bovendien pleit het leerplan er uitdrukkelijk voor om de evaluatie niet uitsluitend d.m.v. toetsen, maar ook d.m.v. vaardigheidswerkstukken te laten gebeuren. Die krijgen nu nauwelijks een plaats.
- In de tweede graad zijn er drie examens, in de derde graad twee. In de examenopgaven van de derde graad ontbreekt de puntenverdeling per vraag. Daardoor missen deze examens transparantie. Parallel aan de toetsen zijn ook de examens in de tweede graad te sterk gericht op het bevragen van begripsmatige kennis. Er wordt nog te weinig gebruik gemaakt van contexten waarbinnen de leerlingen hun kennis moeten hanteren. Doordat de vraagstelling gebaseerd is op het leerboek in plaats van op het leerplan, sluit een groot aantal vragen niet aan bij een leerplandoelstelling. Dit maakt de examens minder representatief als toetssteen voor het bereiken van de leerplandoelstellingen. In de derde graad beantwoorden de examens niet aan de eisen van het leerplan. Aansluitend bij het analytisch karakter van de leerinhouden wil het leerplan dat de leerlingen hun kennis kunnen toepassen op voldoende nieuwe en complexe probleemstellingen. Dit aspect komt in de examens nauwelijks aan bod. De vraagstelling is grotendeels kennis- en reproductiegericht. Het toepassingsgedeelte is uiterst beperkt en mist diepgang. Noch de vraagstelling, noch de puntenverdeling is doordacht. Bovendien worden vroegere examenvragen in het daaropvolgende schooljaar ongewijzigd hergebruikt. Kortom, uit de examenresultaten kan onmogelijk worden afgeleid of de leerlingen de leerplandoelstellingen hebben bereikt.

⁴ De leerlingen kunnen:

- zich oriënteren op een onderzoeksprobleem door gericht informatie te verzamelen, te ordenen en te bewerken (SET 16);
- over een economisch vraagstuk een onderzoeksopdracht voorbereiden, uitvoeren en evalueren (SET 17);
- de onderzoeksresultaten en conclusies rapporteren en ze confronteren met andere standpunten (SET 18).

- De materiële uitrusting voldoet. In de tweede graad worden twee van de vier lestijden ingeroosterd in een computerlokaal. Voor de niet-ingeroosterde lesuren kan een computerlokaal gereserveerd worden. In de gewone leslokalen beschikken de leraren over een computer en een beamer, die voornamelijk aangewend worden om het zgn. bordboek te projecteren en om de leerlingen presentaties te laten geven. Van het elektronisch leerplatform wordt in beperkte mate gebruik gemaakt in de derde graad. Daarop treffen de leerlingen vooral documenten aan van informatieve aard en een aantal verwijzingen naar websites.
- De leerbegeleiding is veeleer beperkt. Zo worden de toetsen niet gevolgd door een klassikale nabespreking, waardoor de leerlingen onvoldoende kansen krijgen om te leren uit de gemaakte fouten. Aan de afspraak op schoolniveau om de leerlingen zichzelf te laten evalueren na afloop van een examen, wordt niet steeds gevolg gegeven. Remediëringlessen zijn er niet. In de derde graad wordt bij sommige hoofdstukken van bedrijfseconomie begeleid zelfstandig leren ingeschakeld. Dit houdt in dat de leerlingen aan de hand van de leerplandoelstellingen, van hun werkboek en de daarbij horende oplossingsleutel en van aanvullende bronnen de leerinhouden zelfstandig instuderen. Als het de bedoeling is om leerlingen te laten evolueren tot autonome leerders die in staat zijn het eigen leerproces te reguleren, dan zijn onderzoeksopdrachten hiervoor de aangewezen weg. Daaraan wordt dan weer volledig voorbij gegaan.
- Om de belangstelling van de leerlingen levendig te houden, krijgen de leerlingen van de tweede graad de opdracht om aansluitend bij de behandelde thema's een actualiteitsmap bij te houden. Ook in het eerste leerjaar van de derde graad krijgen de leerlingen de opdracht om de actualiteit te volgen en hierover verslag uit te brengen in de klas. Het ontbreken van een link met de bestudeerde leerstof maakt deze opdracht in het eerste leerjaar van de derde graad minder leerkrachtig. Waardevoller is de opdracht om de leerlingen van het tweede leerjaar van de derde graad de 'balanced scorecard' te laten toepassen op een bedrijf naar keuze. Jaarlijks bezoeken de leerlingen van de tweede graad enkele bedrijven. Om hun aandacht te richten, worden daartoe in de klas een aantal vragen voorbereid. In het eerste leerjaar is het verband met de bestudeerde leerstof duidelijk, in het tweede leerjaar is dat minder het geval.
- Ondanks de nog prille beroepservaring van de vakgroepleden worden er nagenoeg geen professionaliseringsinspanningen geleverd. Aan algemene en/of vakinhoudelijke nascholingen wordt quasi nooit deelgenomen. Evenmin is er noch op schoolniveau, noch op dit van de scholengemeenschap formeel vakoverleg. De inspanningen die op individuele basis geleverd worden, missen soms doeltreffendheid door het ontbreken van een klankbord dat toelaat om over de eigen onderwijspraktijk te reflecteren.

3.2. Structuuronderdeel: Techniek-wetenschappen tso2

Voldoet

Motivering

- Onderstaande vaststellingen hebben betrekking op de vakken AV biologie, AV chemie en AV fysica van de basisvorming en TV toegepaste biologie, TV toegepaste chemie en TV toegepaste fysica m.i.v. de practica ('laboratorium') van het specifiek gedeelte.
- De onderzochte documenten tonen aan dat de leerplannen zorgvuldig worden afgewerkt. De leerinhouden krijgen een verantwoorde spreiding over het schooljaar en worden met voldoende diepgang behandeld.
- De leerplandoelstellingen die kennis, theoretisch inzicht en praktische vaardigheden beogen, worden in beide leerjaren goed gerealiseerd. De lessen verlopen in een positief leerklimaat en de leerlingen kunnen met hun vragen steeds bij hun leraren terecht. De leerbegeleiding dient horizontaal over de vakken en verticaal over de vier leerjaren van de studierichting wel beter op elkaar afgestemd te worden. Momenteel bereiken de leerlingen aan het einde van de tweede graad maar partieel het vereiste

niveau die de vakoverschrijdende eindtermen (VOET) 'leren leren' voor deze graad vragen voor de vaardigheden 'Informatieverwerving' en 'Informatieverwerking'.

- De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de eindtermen 'Onderzoekend leren' krijgen veelvuldig aandacht via de leerlingenpractica. Ook hier dient de aanpak nog gestroomlijnd te worden omdat het niveau van onderzoekend leren leraarafhankelijk nogal sterk verschilt, vooral in het tweede leerjaar. De oorzaak ligt in beide leerjaren overwegend bij de keuze van de practicaonderwerpen, die vooral gericht zijn op het uitvoeren van opdrachten als toepassing van de behandelde leerstof en te weinig op het verwerven van nieuwe leerstof uit proefondervindelijke waarnemingen (zelfontdekkend leren via de natuurwetenschappelijke onderzoeksmethode). Ook de opbouw van de verslaggeving is daardoor niet uniform. Positief voor het onderzoekend leren daarentegen is het feit dat de school het eerste leerjaar in twee klassen heeft gesplitst. De keerzijde hiervan is dat niet alle lessen chemie en fysica in de vaklokalen kunnen plaatsvinden. De nadelen hiervan wegen echter niet op tegen de voordelen van kleinere klasgroepen. Volgend schooljaar zal dit probleem trouwens tot een minimum herleid worden omdat de lessen wetenschappen dan prioritair geroosterd zullen worden. Bovendien maken de leraren van de ongeschikte lokalen gebruik om geregeld het probleemoplossend denken van de leerlingen met oefeningen te stimuleren.
- De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de eindtermen 'Wetenschap en samenleving' krijgen slechts een gedeeltelijke invulling. In de leerlingencursussen is daarover maar weinig te vinden. Impliciet komen ze in het onderwijsproces wel vaker voor.
- De evaluatie is transparant en van een goed niveau maar nog te veel gericht op de leerstof in plaats van op de leerplandoelstellingen. Hierdoor is de verhouding tussen kennis, inzicht en toepassen niet overal voldoende in overeenstemming met de leerplannen. Ook het stellen van vragen waarbij gissen mogelijk is (meerkeuze, juist/fout) en het hergebruik van opgaven en zelfs van gehele examens in opeenvolgende leerjaren komt voor. Dit moet absoluut vermeden worden omdat het de betrouwbaarheid van de evaluatie in het gedrang brengt.
- De leerlingenresultaten zijn heel behoorlijk. Er zijn slechts weinig tekorten. Het feit dat de examens van een goed niveau zijn en dat de afgestudeerde leerlingen uit deze studierichting goed presteren in het hoger onderwijs, toont aan dat het globale studiepeil in Techniek-wetenschappen heel degelijk is.

3.3. Biologie, chemie en fysica in Moderne talen-wetenschappen aso3 en Moderne talen-wiskunde aso3

Voldoet

Motivering

- Onderstaande vaststellingen slaan op de basisvorming en het specifiek gedeelte van de pool Wetenschappen. De leerlingen van de studierichting Moderne talen-wiskunde zitten voor deze vakken samen met de leerlingen van Moderne talen-wetenschappen, maar volgen het specifiek gedeelte van de pool Wetenschappen in het complementair gedeelte. De vaststellingen over het specifiek gedeelte slaan ook op hen, maar hebben geen invloed op het advies.
- De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de vakinhoudelijke eindtermen van de basisvorming (ET) en op de specifieke eindtermen (SET) voor de onderdelen 'Structuren', 'Interacties', 'Systemen', 'Tijd' en 'Genese en ontwikkeling', worden goed gerealiseerd. De lessen worden aanschouwelijk gegeven in een aangenaam leerklimaat. De leerlingen worden goed begeleid, maar de leerbegeleiding bereikt slechts gedeeltelijk het vereiste niveau van de VOET 'leren leren' van de derde graad voor de vaardigheden 'Informatieverwerving' en 'Informatieverwerking'. Vooral het samenvatten van de leerstof, het zelfstandig nemen van notities en het zelfstandig opstellen van practicaverslagen door de leerlingen verdienen meer aandacht, omdat

het belangrijke vaardigheden zijn voor het hoger onderwijs. Het nastreven van de VOET 'leren leren' is echter niet de opdracht van de leraren wetenschappen alleen, maar van de school en dus van alle leraren.

- De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de gemeenschappelijke ET 'Wetenschap en samenleving' en op de SET 'Natuurwetenschap en maatschappij', krijgen maar beperkt en overwegend impliciet aandacht. In de leerlingendocumenten zijn daarover weinig of geen sporen te vinden.
- De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de gemeenschappelijke ET 'Onderzoekend leren/leren onderzoeken' worden goed gerealiseerd voor onderzoekend leren. Op het niveau van leren onderzoeken en de SET 'Onderzoekscompetentie' voldoet de realisatie maar gedeeltelijk. De leerlingen beheersen deze eindtermen veeleer oppervlakkig. De oorzaken hiervan zijn:
 - * de lessen chemie in beide leerjaren en de lessen fysica in het laatste leerjaar die door de sterke leerlingentoename tijdens de laatste schooljaren, slechts voor de helft kunnen plaatsvinden in de vaklokalen. Hierdoor krijgen deze doelstellingen maar een beperkte afhandeling. Volgend schooljaar zal dit probleem opgelost zijn omdat deze lessen dan voorrang krijgen bij het opstellen van de lessenroosters. De leraren maken van de ongeschikte lokalen wel gebruik om het probleemoplossend denken regelmatig te stimuleren door de leerlingen oefeningen te laten maken;
 - * de leerlingenpractica die nagenoeg uitsluitend uit gesloten receptopdrachten bestaan, op het niveau van onderzoekend leren. Voor het verwerven van nieuwe kennis (leerstof) en inzichten uit proefondervindelijke waarnemingen conform deze ET en SET, worden ze pas dit schooljaar voor het eerst in een practicum over magnetisme aangewend. Ook het leren stellen van onderzoeksvragen en/of hypothesen komt daarin voor het eerst expliciet aan bod. In de practicaverslagen van de leerlingen werd tot nu toe het onderzoeksdoel (onderzoeksvraag) door de leraren zelf opgegeven. Er werd daarbij niet gevraagd naar het te verwachten resultaat (hypothese);
 - * het ontbreken van een vakoverstijgende leerlijn op beheersingsniveau, voor de geleidelijke, graadoverschrijdende overgang van onderzoekend leren (met overwegend gesloten opdrachten) over leren onderzoeken (met overwegend open opdrachten) naar de onderzoekscompetentie (open opdrachten);
 - * het lessenrooster dat nog geen rekening houdt met het feit dat het uitvoeren van een practicum op het niveau van leren onderzoeken/onderzoekscompetentie langer dan één lesuur kan duren. Ook dit probleem zal volgend schooljaar door de prioritaire roostering van de lessen wetenschappen van de baan zijn.
- De leerlingenevaluatie is transparant en van een goed niveau, maar leraarafhankelijk niet altijd voldoende representatief voor de leerplandoelstellingen: enkele examens bestaan bijna uitsluitend uit vraagstukken, andere zijn overwegend gericht op het reproduceren van kennis. Daarnaast zijn de meeste examens niet geheel betrouwbaar omdat ze opgaven bevatten waarbij gissen mogelijk is (meerkeuze, juist/fout) en/of uit opgaven bestaan die identiek zijn aan die van het vorige schooljaar.
- De leerlingenresultaten zijn goed tot uitstekend. Op jaarbasis kwamen vorig schooljaar geen tekorten voor. Het feit dat de examens van een goed niveau zijn en dat in het hoger onderwijs de afgestudeerde leerlingen uit beide studierichtingen beter presteren dan gemiddeld in Vlaanderen, toont aan dat het studiepeil in de pool Wetenschappen heel degelijk is.

3.4. Frans in Economie-wiskunde aso3 en Engels en Frans in Moderne talen-wiskunde aso3 en Moderne talen-wetenschappen aso3

Voldoet

Motivering

- De vaststellingen hebben betrekking op het vak Frans in de basisvorming in de studierichting Economie-wiskunde en op de vakken Engels en Frans in de basisvorming en het specifiek gedeelte in de studierichtingen Moderne talen-wiskunde en Moderne talen-wetenschappen.
- Er werd nog geen specifieke visie op de realisatie van moderne vreemde talen in de studierichtingen met de pool Moderne talen in de derde graad ontwikkeld. Wel is er een graadoverstijgende vakgroep moderne vreemde talen die gezamenlijk jaarplannen opstelt, leerlijnen uittekent, het taalportfolio introduceert en nascholingen multipliceert en tracht te implementeren. Wat de realisatie van de pooldoelstellingen betreft, werden er geen afspraken gemaakt over de verdeling en de afstemming tussen de vakken Frans en Engels, noch voor de specifieke eindtermen, noch voor de eindtermen in verband met de onderzoekscompetentie. Bovendien belemmert de fysieke samenstelling in het eerste leerjaar voor Engels en Frans van de studierichting Economie-wiskunde met de studierichtingen Moderne talen de profilering van de pool Moderne talen. Aangezien er in het eerste leerjaar evenveel uren Frans aangeboden worden in Economie-wiskunde als in de studierichtingen met Moderne talen, komt hierdoor ook de basisvorming Frans in de studierichting Economie-wiskunde in het gedrang.
- Voor lezen en luisteren is er voldoende variatie in tekstsoorten in beide moderne talen en worden de lees- en luisterstrategieën voldoende aangereikt en ingeoefend. Wat de productieve vaardigheden betreft, worden de taaltaken voor Engels in voldoende mate ingeoefend, zowel voor spreken als voor schrijven. Het taalportfolio (zie verder) speelt hier een belangrijke rol.
- Bij het onderwijzen van spreek- en gespreksvaardigheid, domineren voor het vak Frans presentaties en komen rechtstreekse gesprekken (o.a. telefoongesprekken) te weinig aan bod. Leraarafhankelijk is er wel aandacht voor activerende werkvormen om de deelname van de leerlingen aan de les en hun spreekdurf in relevante communicatieve situaties te verhogen. Bij het inoefenen van schrijfvaardigheid komt voor het vak Frans de eindterm 'een beredeneerd standpunt verwoorden' frequent aan bod. Brief, e-mail, samenvatting en verslag worden echter weinig structureel ingeoefend.
- De actualiteitswaarde van de lessen is zeer hoog, zowel voor Frans als voor Engels. De Franstalige en Engelstalige cultuur worden in de klas gebracht via het leerboek, leesboekjes en aanvullend authentiek lesmateriaal. Door haar deelname aan internationale projecten, wekt de school de interesse van de leerlingen voor een andere taal en cultuur en creëert de school kansen om leerlingen in contact te brengen met anderstaligen. Het vak Engels heeft een actieve inbreng in de voorbereiding en de uitvoering van de internationale projecten.
- De vakgroep moderne talen is vertrouwd met het concept van de specifieke eindtermen, inclusief de eindtermen in verband met de onderzoekscompetentie. Zowel voor Engels als voor Frans wordt een opdracht uitgewerkt om de onderzoekscompetentie te verwerven. Er worden echter onderling geen afspraken gemaakt over de methodische aanpak en over de invulling. Voor Engels is er bij de onderzoeksopdracht aandacht voor een stappenplan, voor ondersteuning en voor het leerproces aan de hand van peerevaluatie en zelfevaluatie. De opdracht die geformuleerd wordt, is echter te sterk gericht op informatieverwerving en -verwerking. De leerlingen worden wel aangespoord om gericht informatie te verzamelen, te ordenen en te bewerken maar het vertrekpunt is geen echt onderzoeksprobleem. Voor Frans betreft het een linguïstische opdracht, maar ook hier ontbreekt het aan een echte onderzoeksvraag. Het confronteren van onderzoeksresultaten en conclusies met andere standpunten (SET 18), wordt dan ook in beide talen onvoldoende gerealiseerd.

- De leerkrachten streven ernaar ICT zo veel mogelijk te integreren in het onderwijs- en het leerproces. Aan de minimale materiële leerplanvereisten wordt, los van de geringe beschikbaarheid van de informaticalokalen, voldaan. Er zijn voldoende vertalende en verklarende woordenboeken en de meeste lokalen zijn uitgerust met een computer met internetverbinding en beamer. Audiovisueel materiaal wordt in beide talen zeer frequent aangeboden, waarbij sterke aandacht is voor de Franstalige of Engelstalige cultuur.
- De vakgroep heeft een taalportfolio ingevoerd om de leerlingen meer leerautonomie bij te brengen. Vooral in het vak Engels wordt het taalportfolio aangewend om het leerproces van de leerlingen bij te sturen en is het een voorbeeld van goede praktijk. Op basis van een reflectieformulier stippen de leerlingen na het eerste trimester hun sterke en hun zwakke punten aan, zowel voor de vaardigheden als voor kennis, en formuleren ze werkpunten. Aan de hand van het portfolio brengen de leerlingen vervolgens in kaart hoe en wanneer ze getracht hebben hun kennen en kunnen uit te breiden. Ook in het vak Frans werd het portfolio geïntroduceerd, maar wordt het nog niet door alle leerkrachten gebruikt.
- In het kader van het taalportfolio worden de verschillende vaardigheden meermaals per schooljaar geëvalueerd waardoor de leerlingen zicht krijgen op hun eigen kennen en kunnen en er een leerproces mogelijk is. De toetsing van grammatica en woordenschat gebeurt zo veel mogelijk in functionele contexten, waardoor het gewicht van geïsoleerde kennis teruggedrongen wordt. Vooral in het vak Engels is er aandacht om voor de receptieve vaardigheden de verschillende tekstsoorten te toetsen. Voor de evaluatie van de productieve vaardigheden ontbreekt het voor het vak Frans aan volledigheid en leerplangerichtheid. Zo wordt in de examens spreekvaardigheid wel getoetst maar wordt gespreksvaardigheid niet geëvalueerd. Voor schrijven moeten de leerlingen vooral hun mening formuleren in een essay en komen brieven of samenvattingen in de toetsing minder aan bod. De vakgroep heeft wel aandacht voor het uitwerken en het effectieve gebruik van criteria om de productieve vaardigheden te beoordelen.

3.5. Basisvorming: Frans in de A-stroom van de eerste graad

Voldoet

Motivering

- De eindtermen en leerplandoelen worden in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingenresultaten wijzen op een goed studiepeil.
- De doorlichting vindt plaats in de overgangsperiode van leerplan D/1997/0279/026 naar leerplan D/2010/7841/014, dat ingevoerd is in 2010-2011. De vakgroep heeft als team de omschakeling tussen beide leerplannen voldoende voorbereid.
- De lessen verlopen in een stimulerende sfeer en alle vaardigheden worden evenwichtig en frequent aangeboden en ingeoefend. De taaltaken zijn voldoende gevarieerd, zowel wat de tekstsoorten als het verwerkingsniveau betreft. Het consequente gebruik van het Frans als instructietaal vormt een permanente bron van luistertraining. Er is aandacht voor functioneel taalgebruik, zowel voor spreken als voor schrijven. In de vakgroep werden leerlijnen uitgestippeld voor de verschillende vaardigheden, maar deze zijn nog onvoldoende gericht op de decretale eindtermen en de leerplandoelen. De vakgroep brengt via jaarplannen de hiaten in kaart van de gebruikte leermiddelen en heeft oog voor het aanvullen van deze hiaten met extra materiaal.
- De grammaticale en lexicale component worden aangebracht in een functionele context en er is aandacht voor transfer en voor betekenisvolle taaltaken. Er zijn nog groeimogelijkheden wat betreft het aanreiken van authentieke taalsituaties, meer bepaald reële contacten met de Franstalige culturele realiteit en leefwereld.

- ICT wordt zo veel mogelijk geïntegreerd in het onderwijs- en leerproces. Het elektronisch platform bevat ondersteunend materiaal en via weblinks worden leerlingen aangespoord tot het maken van extra oefeningen. De meeste lokalen zijn uitgerust met een computer met internetverbinding en een beamer. Woordenboeken en extra lees- en luistermateriaal zijn voldoende voorhanden. Door de geringe beschikbaarheid maken leerlingen in klasgroep echter weinig gebruik van pc-lokalen. Hierdoor wordt digitale correspondentie (ET 33) te weinig structureel aangeboden en ingeoefend.
- Klasdoorbrekende werkvormen komen veelvuldig aan bod met als doel de spreekdurf van de leerlingen aan te scherpen. Leerstrategieën voor de vier vaardigheden worden frequent onderwezen en er is expliciete aandacht voor de OVUR-strategie⁵. Spreek- en schrijfplannen worden ter ondersteuning aangeboden. De studietips voor Frans beperken zich niet tot tips voor het instuderen van grammatica en woordenschat maar betreffen ook de verschillende vaardigheden. Remediëringlessen voor Frans zijn niet structureel ingebed in de werking van de school maar gebeuren op vrijwillige basis.
- De evaluatie in de examens is voldoende representatief voor het leerplan wat betreft luister-, lees-, spreek- en gespreksvaardigheid. Voor schrijfvaardigheid is de evaluatie niet altijd valide. Wat kennis betreft gebeurt de toetsing van grammatica en woordenschat nog te weinig in functionele contexten, waardoor geïsoleerde kennis nog te veel gewicht krijgt. Vanaf het tweede leerjaar worden er mondelinge examens georganiseerd. De invulling hiervan is leerplangericht en bevordert de mondelinge taalvaardigheid van de leerlingen. Leraarafhankelijk is in het dagelijks werk de evaluatie van de vaardigheden beperkt en het aandeel grammatica en woordenschat veel te hoog. Hierdoor krijgen leerlingen geen accuraat beeld van hun kunnen. Bovendien leidt het hoge aantal taken en toetsen doorheen het schooljaar niet tot betere resultaten waardoor het rendement ervan in vraag kan gesteld worden.
- De dynamische vakgroep vormt een reële hefboom voor kwaliteitsverbetering. Er zijn afspraken over het gebruik van de doeltaal en over het gebruik van evaluatiecriteria. In het horizontaal overleg wordt de implementatie van het nieuwe leerplan opgevolgd en bijgestuurd waardoor de gelijkgerichtheid met betrekking tot leerbegeleiding en evaluatie toeneemt.

3.6. Basisvorming: geschiedenis in de A-stroom van de eerste graad, aso2 en tso2 en 3

Voldoet

Motivering

- De leraren in de eerste graad maken een goede selectie van de leerplaninhouden en de belangrijkste vaardigheden van het geschiedenisonderricht (analyseren van bronnen, werken aan een referentiekader, feiten plaatsen in tijd en ruimte en in de domeinen van de socialiteit, verbanden met het heden) krijgen voldoende aandacht.
- Ook in de tweede graad aso sluit de selectie van de leerinhouden voldoende aan bij de te realiseren eindtermen. Hier is de verticale progressie in het beoefenen van de historische vaardigheden niet steeds voldoende duidelijk herkenbaar. Soms, maar veeleer beperkt, krijgen de leerlingen bij de behandeling van bepaalde thema's in de klas een zelfstandige opdracht (individueel of in groep). Zij krijgen occasioneel een thuisopdracht of een taak, maar de opdrachten zijn niet steeds voldoende doelgericht geformuleerd waardoor het realiseren van de historische vaardigheden op het graadvereiste niveau minder aantoonbaar wordt.
- In de tweede en de derde graad tso werd vorig schooljaar wegens onverwachte omstandigheden een substantieel deel van het leerplan niet gerealiseerd. Er werden door de vakgroep heel wat inspanningen geleverd om dit tekort bij te sturen en dit schooljaar zijn er reeds voldoende leerlingendocumenten beschikbaar die kunnen

⁵ OVUR: oriëntatie, voorbereiding, uitvoering en reflectie.

aantonen dat dit tekort in voldoende mate is bijgestuurd. Ook het schoolbeleid biedt voldoende garantie dat het probleem van een gebrekkige vakgroepwerking verder blijvend opgelost wordt.

- De leerlingenevaluatie sluit bij het onderwijsleerproces aan en bestaat voor het dagelijks werk uit taken, toetsen en soms vakgerichte attitudes. In de examens gaat de meeste aandacht naar de evaluatie van kennis en inzicht. Deze worden op een degelijk niveau aan de hand van gevarieerde en representatieve vraagstelling of via interpretatie van cartoons getoetst. Vaardigheden zoals kaartoefeningen, informatie uit bronnen halen en duiden, situering van gegevens in het historische referentiekader e.d. krijgen eveneens voldoende gewicht. Toepassingen van historische kritiek of het afleiden van feiten en inzichten uit bronnenstudie en -vergelijking komen in de evaluatie weinig, of niet op het graadvereiste niveau, voor.
- De leerlingen gebruiken in de eerste graad het werkboek dat bij het leerboek hoort. Het valt op dat in bepaalde klassen de onderzoeksoopdrachten in dit werkboek vaker worden weggelaten. Op die manier zet men de leerlingen er onvoldoende toe aan om bij het instuderen van de leerstof eveneens de aangeleerde vaardigheden in te oefenen. Daarnaast bieden de leraren de leerlingen ook nog een eigen, ondersteunende cursus aan die de hoofdlijnen van de behandelde en de te studeren leerstof bevat.
- In de tweede en de derde graad beschikken de leerlingen steeds over een door leraren samengestelde cursus, die aangevuld wordt met opdrachten uit de bestaande leerwerkboeken. Ondanks de inspanningen die daadwerkelijk geleverd worden om ook de niet-cognitieve aspecten een plaats te geven, voelen de leraren zich in het realiseren van een aantal van deze doelstellingen nog te vaak geremd door de inhoudelijke leerplandruk.
- De leraren besteden - naast de specifieke vakgebonden kennis en vaardigheden - eveneens aandacht aan een aantal algemene attitudes en aan de brede en harmonische vorming. Uit de bijgewoonde lessen blijkt dat de leraren steeds bekommerd zijn om het verband te leggen tussen de leerstof en de actualiteit of de hedendaagse leefwereld van de jongeren. Dit verhoogt de maatschappelijke relevantie van het vak.
- In de eerste graad is de aandacht voor de implementatie van de aspecten rond leren leren duidelijk herkenbaar. In de tweede en de derde graad gebeurt dit occasioneel en veeleer impliciet.
- In de school wordt door de leraren hoofdzakelijk informeel overleg over het vak gepleegd. Op de agenda van de formele vakvergaderingen staan overwegend organisatorische afspraken. De inhoudelijke aspecten zoals het gebruik van het referentiekader, de consequente opbouw en het gebruik van de structurele begrippen, het gezamenlijk uitbouwen van verticale leerlijnen voor het beoefenen van de historische vaardigheden, en de evaluatie krijgen onvoldoende aandacht.
- Voor enkele leraren maakt geschiedenis slechts een klein deel uit van hun onderwijsopdracht. Andere leden van de vakgroep staan aan het begin van hun onderwijsloopbaan, hebben een gedifferentieerde opdracht en volgen bovendien een intense aanvangsbegeleiding. Dit verklaart de gebrekkige vakgerichte nascholing binnen de vakgroep.
- Wegens plaatsgebrek beschikt de school niet over een vaklokaal. Wel beschikt elk leslokaal over voldoende projectiemogelijkheid (beamer), zodat het klassikaal gebruik van beelden mogelijk is. Het niet steeds beschikbaar zijn van voldoende leermiddelen en de geringe toegankelijkheid van het computerlokaal hypothekeren eveneens de vlotte realisatie van een aantal leerplandoelen.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1. Professionalisering

4.1.1. Aanvangsbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling.

Motivering

- De goed gestructureerde, zeer uitgebreide aanvangsbegeleiding is binnen de school in handen van twee mentoren. Het hele programma is ontwikkeld op het niveau van de scholengemeenschap, maar het is aangepast aan de schooleigen context. Beginnende leraren volgen een traject dat over twee schooljaren gespreid is. In een aantal sessies wordt de schoolgebonden praktische informatie doorgegeven. Daartoe is een goed uitgewerkte brochure ontwikkeld. Daarnaast worden er door de scholengemeenschap een aantal bijeenkomsten gepland waar thema's met betrekking tot de brede pedagogisch-didactische vorming aan bod komen. De beginnende leraren worden door de mentoren begeleid via een persoonlijk ontwikkelingsplan dat overwegend gebaseerd is op zelfevaluatie en coaching. Er wordt goed over gewaakt dat de aanvangsbegeleiding in een vertrouwvolle sfeer verloopt en losgekoppeld is van de uiteindelijke evaluatie. Dit aspect behoort tot de verantwoordelijkheid van de directie en volgt op diverse lesbezoeken die tijdens de twee aanvangsjaren plaatsvinden.
- Voor de vakgerichte begeleiding zijn de mentoren de contactpersonen en rekent men op de ondersteuning door de vakgroep. Wat de kwaliteit van de ondersteuning betreft, merkt men een grote verscheidenheid. Dit hypothekeert soms ernstig de kwaliteitsvolle aanvangsbegeleiding.
- Ook de nieuwe leraren met onderrichtservaring, de interimarissen en de talrijke stagiairs die de school ontvangt, worden bij hun aantreden in de school door de mentoren begeleid. De mentoren krijgen daarvoor een aantal uren 'bijzondere pedagogische taken'. Ze hebben beiden de mentorenopleiding gevolgd en worden binnen de scholengemeenschap in hun verdere deskundigheidsontwikkeling ondersteund. Daarvoor is een overkoepelende mentor verantwoordelijk die ontmoetingen organiseert waar alle mentoren hun ervaringen en informatie uitwisselen. Dit draagt bij tot een gelijkgerichte aanpak binnen de scholengemeenschap. Het behoort ook tot de taak van de overkoepelende mentor om de stagiairs over de verschillende scholen van de scholengemeenschap te verdelen. Het vormingsaanbod wordt in overleg met de pedagogische begeleider binnen de scholengemeenschap gepland.
- Gesprekken met beginnende leraren getuigen van een grote waardering voor de intensieve begeleiding en de steun van de mentoren.

4.1.2. Deskundigheidsbevordering

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- Het gevoerde beleid rond de deskundigheidsbevordering vertrekt van een pragmatische systematiek, bij gebrek aan een uitgeschreven visie. Het nascholingsbeleid, de prioriteiten en de operationalisering ervan worden voor een

belangrijk deel uitgetekend op het niveau van de scholengemeenschap. Daartoe worden vooranalyses uit de diverse scholen gehanteerd. Op basis van interne voorstellen en van elementen uit evaluatieverslagen en functioneringsgesprekken van de respectievelijke directies, komt de scholengemeenschap tot een omstandig en gezamenlijk eigen aanbod. Deze werkwijze steunt echter niet op een structureel, systematisch noden- of behoeftenonderzoek bij het personeel.

- Ondanks een opmerking in het vorige doorlichtingsverslag is geen werk gemaakt van het opstellen van een nascholingsplan zoals de regelgeving voorschrijft. De voorgelegde documenten zijn veeleer een inventaris van gevolgde nascholingen en lijsten van aangekondigde en georganiseerde professionaliseringsinitiatieven.
- Voor de opvolging van de nascholing is op het niveau van de scholengemeenschap een interne pedagogisch begeleider vrijgesteld. Het jaarlijkse aanbod van de scholengemeenschap wordt op schoolniveau stelselmatig gecommuniceerd via personeelsvergaderingen en het elektronisch platform. De personeelsleden worden gestimuleerd tot deelname en de deelnameratio is hoog.
- Naast het professionaliseringsaanbod vanuit de onderwijskoepel organiseert de school ook op eigen initiatief nascholingen in de vorm van pedagogische studiedagen, personeelsvergaderingen en leersessies tijdens de middagpauzes. Zij wil met deze themagerichte pedagogisch-didactische vormingen de algemene deskundigheid van het personeel verhogen en een invulling geven aan specifieke noden. Het beleid hecht veel waarde aan de deskundigheidsopbouw van de interne begeleiders, zoals de leerlingenbegeleiders en de mentoren.
- De school hanteert geen efficiënte systematiek voor het peilen van de nascholingsbehoeften van haar personeelsleden. De vakgebonden nascholing varieert leraargebonden dan ook sterk.
- Het extern nascholingsaanbod wordt gecommuniceerd via het elektronisch platform of de vakgroepen. Het feit dat dit niet veel verder gaat dan het louter doorschuiven van informatie, wijst op een vrijblijvende en pragmatische houding met betrekking tot de deskundigheidsbevordering.
- De interne multiplicatie van de gevolgde scholing, gebeurt veeleer sporadisch en informeel dan opgelegd of gestructureerd. De meeste vakgroepen nemen hierin geen verantwoordelijkheid op.
- Occasioneel is er beleidsmatige aandacht voor effectmeting, maar het betreft dan veeleer een aanvoelen dan een objectieve meting van het rendement. Ook de vakgroepen evalueren de gevolgde nascholing nauwelijks. Hieruit volgt dat het beleid onvoldoende zicht heeft op mogelijke kwalitatieve effecten binnen het onderwijsproces. Door het ontbreken van een systematische monitoring mist het gevoerde nascholingsbeleid de noodzakelijke dynamiek.

Inbreuken tegen de regelgeving

- De school heeft geen decretaal nascholingsplan. Dit is een inbreuk tegen artikel 8 van het 'Decreet van 08 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs'.

4.2. Begeleiding

4.2.1. Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- Om de leerbegeleiding vorm te geven, heeft de school een aantal structuren opgezet. In de eerste graad zijn er twee leerlingenbegeleiders; voor de tweede en de derde graad werd één leerlingenbegeleider aangesteld. Behalve voor de leerbegeleiding staan zij ook in voor de socio-emotionele begeleiding. Sinds dit schooljaar is in de

eerste graad een werkgroep 'leren leren' actief waarvan de leerlingenbegeleiders deel uitmaken.

- Voor leerlingen met leerstoornissen worden gepaste Sticordi-maatregelen⁶ toegepast.
- In het eerste leerjaar van de eerste graad is 'leren leren' een vast onderdeel van het geroosterd uur 'Sociale activiteiten'. Er zijn nog geen afspraken om het aangeleerde te laten doorsijpelen naar de andere vakken. Onder impuls van de werkgroep 'leren leren' wordt sinds dit schooljaar ook in het tweede leerjaar systematisch aandacht besteed aan 'leren leren'. Dit gebeurt zowel door de klassenleraren als door vakleraren. Daarnaast worden op aanvraag door de drie leerlingenbegeleiders individuele begeleidingstrajecten opgezet.
- Voor de preventieve leerbegeleiding werd in de eerste graad een leerlijn ontwikkeld. Deze leerlijn kent momenteel nog geen vervolg in de tweede en de derde graad. Dit belet niet dat ook daar in een aantal vakken waardevolle initiatieven worden genomen. In andere vakken wordt dan weer weinig aandacht geschonken aan leerbegeleiding.
- De ontwikkeling van de onderzoekscompetentie in het aso wordt door het beleid niet voldoende aangestuurd. Dat heeft tot gevolg dat de specifieke eindtermen i.v.m. de onderzoekscompetentie in verschillende polen onvoldoende worden gerealiseerd.
- Schoolbreed is er een afspraak om de leerlingen zichzelf voor elk vak te laten evalueren bij de examens van Kerstmis en Pasen. Ook is er de afspraak dat leerlingen met een tekort voor een examen hierover een gesprek voeren met de vakleraar. Vastgesteld wordt dat deze afspraken wisselend nageleefd worden.
- Om de leerlingen bij hun leerprocessen te ondersteunen, maken verscheidene leraren gebruik van het elektronisch platform. Vakgebonden treffen de leerlingen hierop o.a. extra-oefeningen, ondersteunende informatie en verwijzingen naar diverse websites aan.
- Slechts een beperkte groep leraren maakt in het digitaal leerlingvolgsysteem melding van remediëringsactiviteiten. Bovendien is het niet mogelijk te achterhalen welke remediëringen door de begeleidende klassenraad werden opgelegd en welke op vrijwillige basis werden aangeboden. Zelden wordt het resultaat van de aangeboden remediëringen vermeld. Dit reduceert niet enkel de waarde van het leerlingenvolgsysteem als informatiesysteem, maar maakt de school tevens kwetsbaar voor juridische betwistingen telkens zij een B- of een C-attest uitreikt.
- De school heeft de effectiviteit van de leerbegeleidende maatregelen nog niet in kaart gebracht.
- Enkele personeelsleden volgden nascholing i.v.m. leerbegeleiding.
- De nieuwe directie is er zich van bewust dat er inzake leerbegeleiding nog een hele weg te gaan is. Ze heeft zich voorgenomen om hiervan een prioriteit te maken.

4.3. Evaluatie

4.3.1. Evaluatiepraktijk

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Motivering

- Het schoolreglement bevat duidelijke afspraken over de verhouding dagelijks werk en examens, over de puntengewichten en de opbouw per graad en onderwijsvorm. Het relatief kleine aandeel dat aan dagelijks werk toegekend wordt (25% tot 30% in aso en tso) spoort echter niet met de frequentie waarmee leerlingen getoetst worden. Dit wijst op een cognitieve toetscultuur eerder dan een assessmentcultuur. Vanaf het tweede leerjaar voorziet de school wel een mondeling examen voor de taalvakken om de mondelinge taalvaardigheid te evalueren.

⁶ Sticordi: stimuleren, compenseren, remediëren, dispensereren.

- De inhoudelijke invulling van de evaluatie wordt toevertrouwd aan de leraren en vakgroepen. Er is geen gelijkgerichte visie op de evaluatiepraktijk binnen en tussen de vakgroepen. Het gebrek aan opvolging van de representativiteit en de kwaliteit van de evaluatie werkt in de hand dat in een aantal doorgelichte vakken de beoordeling niet valide is. De kenniscomponent wordt vaak te sterk benadrukt ten nadele van de vaardigheids- en inzichtelijke component en de vraagstelling is niet altijd afgestemd op de leerplandoelstellingen. In verschillende vakken werd het ongewijzigde hergebruik van vragen vastgesteld.
- De evaluatie op klasniveau wordt nog onvoldoende aangewend om het leerproces bij te sturen. De meeste examens worden wel afgesloten met een korte zelfevaluatie. De leerlingen krijgen tevens de gelegenheid om verbeterde examens met de leerkracht door te nemen. Voor enkele vakken worden de modelantwoorden van taken en toetsen op het elektronisch platform gezet om de leerlingen de kans te bieden hun leerproces bij te sturen.
- Recent hebben een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden m.b.t. het evalueren van de attitudes. Leraar- en vakafhankelijk werden er, onder andere op niveau van de scholengemeenschap, ook nascholingen rond evaluatie gevolgd, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot het portfolio in de taalvakken. De implementatie van de verworven inzichten gebeurt echter in verschillende snelheden.
- De school hanteert uitgeschreven deliberatiecriteria. De deliberatieprocedure is gericht op een adequate attestering en een toekomstgerichte advisering. Hierbij probeert de school rekening te houden met de totale persoonlijkheid van de leerling en met zijn talenten en interesses. Het advies komt tot stand in stappen n.a.v. de resultaten en van de verkregen informatie bij de schoolloopbaanbegeleiding.
- Met betrekking tot uitgestelde beslissingen handelt de school volgens de regelgeving. In sommige gevallen worden vakantietaken opgelegd. Ze worden opgevat als een vorm van remediëring, waarvan de evaluatie niet weegt op het volgende schooljaar.
- De school evalueert haar evaluatie-, attesterings- en adviseringspraktijk nog beperkt. Lage scores geven geen aanleiding tot het analyseren en bijsturen van de evaluatiepraktijk noch tot het reflecteren over de klaspraktijk.

4.3.2. *Rapporteringspraktijk*

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor ondersteuning.

Motivering

- De communicatie met de leerlingen en hun ouders over de schoolse vorderingen verloopt op een gestructureerde manier via de rapporten en ook via oudercontacten, informatiemomenten en brieven aan de ouders. De school plant in de nabije toekomst een uitbreiding van het elektronische rapportstelsel om de informatiedoorstroom naar ouders over de schoolse vorderingen van de leerlingen te optimaliseren.
- De rapportbeoordelingen zijn vooral cijfermatig, al werden er op schoolniveau afspraken gemaakt om de rapporten ook met tekstcommentaren aan te vullen. De vakcommentaren op het rapport voor dagelijks werk bestaan hoofdzakelijk uit toelichtingen over de studiehouding, maar verwijzen niet altijd naar al dan niet verworven vaardigheden en vakattitudes. Vooral in de eerste graad is er aandacht voor verduidelijkende en bemoedigende commentaren. Analyserende en remediërende commentaren i.v.m. de manier waarop de leerling tekorten kan bijwerken, komen weinig voor.
- Dergelijke commentaren staan wel in de attituderapporten in bso en in de derde graad aso. Deze aparte attituderapporten met duidelijke criteria bieden de ouders en leerlingen informatie over de studiehouding en de sociale vaardigheden. Over de geïntegreerde proef wordt via een logboek op een transparante manier gecommuniceerd.

- De wettelijke verplichting om de toekenning van een B- of C-attest te motiveren wordt nageleefd. De school somt hierbij de tekorten op maar de formuleringen zijn niet altijd voldoende transparant en verklarend. De elementen die hebben geleid tot de beslissing van de klassenraad (o.a. inhoudelijke analyse van de tekorten, de aangeboden remediëringinitiatieven) worden niet mee opgenomen in de motivering.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Het SMIK heeft sinds dit schooljaar een nieuwe directie die net zoals haar voorganger een open, transparant en democratisch beleid wenst te voeren. Ze wordt bijgestaan door een middenkader van coördinatoren, mentoren, een preventie- en technisch adviseur en verschillende werk- en zorggroepen. Voor het materieel en financieel beleid en de professionalisering van het personeel krijgt de school een degelijke ondersteuning van de scholengemeenschap. Deze structuur maakt een sterk beleidsvoerend vermogen mogelijk en zorgt voor een brede spreiding van de taaklast.
- De beleidsvisie kadert binnen het globaal pedagogisch project van KOGKA en is geconcretiseerd in een eigen opvoedingsproject, dat een groot draagvlak kent. De school wil haar kleinschaligheid maximaal benutten om een hoog studieniveau na te streven met aangepaste zorgen voor elke leerling. Daarnaast wil ze voor haar leerlingen een 'open venster op de wereld' zijn door hen de kans te geven aan allerhande projecten deel te nemen, ook internationale. De school wil daarmee de horizon van haar leerlingen verruimen en vooroordelen en racisme bestrijden. Wat de extra zorgen betreft die een aantal leerlingen vergt, heeft de school wel de grens van haar draagkracht bereikt. Het urenpakket zoals het nu is, kan immers geen verdere toename van GON-leerlingen meer aan.
- De schoolleiding biedt structurele ondersteuning voor het talenbeleid en is er in geslaagd via een werkgroep talenbeleid een draagvlak te creëren. Door deze werkgroep worden vooral initiatieven genomen om de interesse voor cultuur en taal te verhogen. Aandacht voor instructietaal gebeurt vanuit de vakgroepwerking en wordt niet aangestuurd door het talenbeleid. Op schoolniveau is er een visietekst en een taalactieplan uitgewerkt, maar de georganiseerde acties worden nog niet systematisch gekoppeld aan concrete doelstellingen. Hierdoor kan de school het rendement van haar acties ook niet in kaart brengen. Door middel van haar internationale projecten en internationale stages creëert de school voor haar leerlingen ook kansen om andere talen en culturen actief te leren kennen.
- De besluitvorming gebeurt participatief. De directie pleegt geregeld overleg met het schoolbestuur, het middenkader, de decretale participatieorganen en het lokaal comité. Van de decretale participatieorganen is de schoolraad echter niet wettig samengesteld. Omdat de school in een andere gemeente ligt en zich bovendien verder dan twee kilometer bevindt van de andere secundaire scholen van het schoolbestuur, dient zij een eigen verkozen schoolraad te hebben met volledig samengestelde geledingen⁷. Dat is momenteel niet het geval.
- De school verzamelt en analyseert gegevens over heel wat aspecten van de schoolwerking. De jaarlijkse bevraging van het personeel aan het einde van het schooljaar⁸, is daar een mooi voorbeeld van. Met de resultaten van die enquête wordt een prioriteitenactieplan opgesteld voor het daaropvolgende schooljaar. Het kwaliteitsonderzoek gebeurt echter nog niet systematisch voor alle beleidsdomeinen. Bovendien worden aanpassingen niet altijd op hun doeltreffendheid nagegaan en eventueel bijgestuurd, omdat de kwaliteitscirkel niet gesloten en herhaald wordt tot het

⁷ Artikel 9 van het 'Decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad'

⁸ De zogenaamde 'interne doorlichting'

vooropgestelde resultaat bereikt is. De school gaat er nog te veel van uit dat genomen maatregelen vanzelf tot het beoogde effect leiden. De nieuwe directie is echter wel met integrale kwaliteitszorg bezig. Zo werd bijvoorbeeld reeds voor de doorlichting beslist om de leerbegeleiding te verbeteren door ze beter te coördineren en ze te koppelen aan de vakoverschrijdende eindtermen 'leren leren'. Uit de doorlichting blijkt dat dit inderdaad een goede maatregel is.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1. Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- het studiepeil van de wetenschappelijk vakken in de studierichtingen Moderne talen-wetenschappen, Moderne talen-wiskunde en Techniek-wetenschappen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- de aanvangsbegeleiding
- de preventieve leerbegeleiding in de eerste graad
- de zelfevaluatie door de leerling bij de examens van een aantal vakken.

Wat betreft het algemeen beleid:

- het participatieve beleid
- het zorgbeleid in het algemeen en m.b.t. de GON-leerlingen in het bijzonder
- de visie en het beleid m.b.t. internationale projecten
- de aandacht voor integrale kwaliteitszorg van de nieuwe directie.

6.2. Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- de leerplangerichtheid voor geschiedenis
- de implementatie van de leerplanvisie economie in de tweede graad
- de realisatie van de onderzoekscompetentie in het aso.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- de evaluatiepraktijk
- de deskundigheidsbevordering op vakniveau
- het nauwgezet in kaart brengen van de remediëringsinitiatieven.

Wat betreft het algemeen beleid:

- de aanpak van de interne kwaliteitszorg.

6.3. Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- de leerplanrealisatie van het vak economie in de derde graad van de studierichting Economie-wiskunde.

Wat betreft de regelgeving:

- het opstellen van een nascholingsplan conform de wettelijke bepalingen
- het oprichten van een wettig samengestelde schoolraad.

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

BEPERKT GUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

STRUCTUURONDERDEEL	Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 3 ASO Economie-wiskunde		economie

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 april 2015** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig advies in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Walter Van den Brandt

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: